

Kína vezető káderei: Több vörös, szakértő vagy arany?

Peng LU

Lu, Peng. 2015. "Kína vezető káderei: Több vörös, szakértő vagy arany?", In: Guo, Yingjie (szerk.). *Handbook of Class and Stratification in China*, London: Elgar, pp. 423-454.

A Kína-kutatásban nincs egységes koncepció az "uralkodó osztály" vagy a "politikai elit" fogalmára.

Még a falusi kádereket is (politikai) "elitnek" bélyegezték (O'Brien és Li 2000; Oi és

Rozelle 2000; Manion 2009). Hasonlóképpen, a kutatók különböző kritériumokat

használnak a káderek "rangsorolásához" elméleti vagy gyakorlati célból (Zhou 2000;

Nee és Cao 2002), és vita tárgyát képezi, hogy a kínai pártállamban mely káderek

tartoznak az uralkodó osztályhoz, és melyek a középosztályhoz. Az uralkodó KKP-nak

azonban megvannak a saját hivatalos kritériumai, amelyeket világosan meghatároznak

és szigorúan alkalmaznak. Egyszerűen fogalmazva, a káderhierarchiában tizenkét

adminisztratív rangsor létezik: az ötödik rang (*zheng ting ji*) feletti kádereket általában

"vezető kádereknek" (*gaoji ganbu*) nevezik; az ötödik rang (*zheng ting ji*) feletti

személyzetet pedig

a miniszterhelyettesi szintet "felső vezető kádereknek" (*gaoji lingdao ganbu*) nevezik.

Ez a fejezet a kínai pártállamon belül az uralkodó osztály központi alkotóelemére, a

"felső vezető káderekre" összpontosít, bár el kell ismerni, hogy a "vezető káderek"

(senior

a "káderek", sőt a pártállami joghatóságok alacsonyabb szintjein dolgozó tisztviselők, különösen azok, akik aktívan részt vesznek a kormányzati funkciókban, szintén a kínai uralkodó osztályba sorolhatók, sőt bele kell számítaniuk.

Számos szerző, aki Kína vezető kádereivel foglalkozik, nyomon követte fejlődésüket az idők során, és elemezte a paradigmaváltásokat a fejlődésben és a módszertani megközelítésekben.

a tudományban (Harding 1984; Madsen 1993; Unger 2002; Shan 2008; Lieberthal 2010; Ni és Yuan 2011). Emellett számos olyan tanulmány született a csúcsvezetőről, amelyek kiemelkedő személyiségekre összpontosítanak, többnyire életrajzi elemzés vagy életrajzok formájában (Hairen 2002; Kuhn 2004; Zhao 2009; Vogel 2011). Ezek a tanulmányok kétségtelenül érdekes és fontos betekintést nyújtanak a kínai uralkodó osztály "belső körének" különböző aspektusaiba - és ami még érdekesebb, hogy új "divat" lett a visszavonult csúcsvezetők, köztük a KKP Politikai Hivatalának egykori tagjainak

Állandó Bizottság, hogy könyveket adjanak ki személyes életükről és nem nyilvános gondolataikról.

Ezt a hatalmas szakirodalmat lehetetlen ebben a rövid fejezetben összefoglalni. Csak rövid áttekintést adunk a kínai vezető káderek csoportjáról szóló tudományos kutatásról.

Általánosságban egyetértek Chien-wen Kou (2002) osztályozásával a főbb

négy kategóriába, nevezetesen totalitarizmus, frakciópolitika, generációs politika és technokrácia. Ez a fejezet továbbá három, a szakirodalomban visszatérő alapkérdésről fog szólni: (1) hogy Kína vezető káderei átalakultak-e bürokratákból technokratákká; (2) hogyan érthető meg a pártállamon belüli frakcionizmus és informális politika; és (3) hogyan értékelhető a piac és a tőke hatása a kínai csúcspolitikára, különösen az előléptetési mintákra.

A bürokráciától a technokráciáig?

A "bürokraták" és a "technokraták" közötti különbségtétel régóta foglalkoztatja a kommunista hatalom (Baylis 1974; Konrád és Szelenyi 1979) és az autoriter rendszerek (Putnam 1977; Fischer 1990; Centeno és Silva 1998) szakirodalmát. Az is megszokott, bár nem vitamentes, hogy a Kínával foglalkozó kutatók az ország uralkodó osztályára és a csúcspolitikára összpontosítanak (Zang 2013). Ezzel párhuzamosan a "vörös" és a "szakértő" közötti különbségtétel. Az előbbi "forradalmasításra" vagy "politikai lojalításra" utal, míg az utóbbi "intellektualizálást" vagy "szakértelmet" jelent.

A forradalmárok vagy (politikai) bürokraták a "vörös" megszemélyesítői, és az értelmiségiek képviselik a "szakértőt". A "technokrácia" híveinek véleménye szerint, amíg a

1980-as évek Kína uralkodó osztálya forradalmárok és bürokraták csoportjából állt, akik többnyire vidéki területekről vagy a hadseregből származtak, és nem tudták kielégíteni az igényeket a

modernizáció (Scalapino és Bennett et al. 1972); még ha kis számú

technokratákat és szakembereket toboroztak a pártállamba, előléptetésük gyakran

számos akadályba ütközött (Kau 1969).

Ez a helyzet Mao halála után kezdett szisztematikusan megváltozni, különösen

1982 után, amikor a tizenkettedik pártkongresszus a fiatalabb káderek vezetői

posztokra való előléptetését szorgalmazta. Vannak kutatók, akik úgy vélik, hogy

Mao a kulturális forradalom során a forradalmárok és a régi kínai művelt elit elleni

támadásai elősegítették az eliten belüli egységet, és megnyitották az utat egy új,

fontos szerepet betöltő, a kínai elit megszilárdulása előtt.

a "vörös mérnökök" (Andreas 2009) néven ismert politikai elit az uralkodó osztályon belül a poszt-amerikai politikai forradalomban.

Mao-korszak. Mások szerint a technokratáknak az uralkodó osztályba való felvétele

a tekintélyelvű rendszerek belső követelménye a legitimitás fenntartása érdekében

(Szelenyi 2002). A bürokratáknak az állami társadalmi rendszerek uralkodó

osztályában való túlsúlya ellenére a technokrata háttérű káderek szinte minden

olyan rezsim számára nélkülözhetetlenek, amely különböző mértékben súlyos

legitimációs válsággal néz szembe, különösen a karizmatikus vezetők halála után.

Különbségeik ellenére a Kína-kutatók nagyrészt egyetértettek abban, hogy az uralkodó osztály átalakulása a régi forradalmi káderekből hivatásosokká.

technokratáknak a Mao utáni Kínában (Mills 1983; Lee 1991). Úgy tűnik azonban, hogy a kutatók között nincs egyetértés a technokrácia mértékét illetően. Li és White például azt állítja, hogy a tizenötödik pártkongresszus után teljes értékű technokrata vezetés alakult ki (Li és White 1998). Zhao és Zhang hasonló véleményen van azzal kapcsolatban, hogy a KKP tizenhatodik pártkongresszusán a Politikai Hivatal Állandó Bizottságának mind a kilenc tagja technokrata háttérű volt, és a Politikai Hivatal tagjainak hatvan százaléka technokrata volt (Chiu és Zhang 2006). Ezzel szemben Zang azt állítja, hogy a felső vezetésben valójában bürokraták és technokraták együtt léteznek. Ennél is fontosabb, hogy a legtöbb "technokrata" Kínában inkább politikai technokratának tekinthető, mivel a politikai elvek még mindig érvényesülnek (Zang 2001). Victor Shih azt állítja, hogy a technokrácia csak a tartományi szintig ér el, míg a Politbüro felső vezetőit és feljebb a technokraták pártfogóinak kell tekinteni (Shih 2008a).

Ezek a különbségek a technokraták/technokrácia fogalmi tisztázatlanságát tükrözik. A meglévő empirikus tanulmányokban a technokratákat többnyire az iskolai végzettség, szakma alapján mérik,

pozíció és tapasztalat. Zhao és Zhang például technokrata alatt azokat érti, akik tudományos és gazdasági menedzsment diplomával, valamint több mint ötéves gazdasági vagy szakmai munkakörben szerzett tapasztalattal rendelkeznek (Chiu és Zhang 2006). Li és White három mutatót használ a technokraták meghatározására: az iskolai végzettséget, a foglalkozást és a pozíciót. Az ő terminológiájukban a technokraták olyan pártállami káderek, akik pénzügyi, mérnöki és más alkalmazott tárgyakból rendelkeznek diplomával, valamint gyárakban, ipari ágazatokban vagy gazdasági ágazatokban szerzett munkatapasztalattal (Cheng és White 1988). Walder és munkatársai kétféle karrierpálya modelljét javasolták, amely két különböző karrierútról szól.

a kínai politika logikájához kapcsolódóan. Az egyik a politikai teljesítményen alapuló bürokratikus út, a másik pedig a szakmai képességeken alapuló technokrata út (Walder és Li et al. 2000; Li és Walder 2001). A technokraták/technokrácia többféle meghatározása, ahogyan azt egyes tudósok állítják, akadályozta a további és mélyebb tanulmányokat ezen a területen (Chiu és Zhang 2006).

A technokratákat nem a pozíciójuk, hanem a szaktudásuk alapján kell meghatározni. A technokrácia szinte minden kutatója által tudatosan vagy tudattalanul osztott

feltételezés az, hogy

a technokraták olyan emberek, akiknek viselkedése és gondolkodása elszakadt a

politikától és az ideológiától, és az "instrumentálisan racionális technikák"

eredményeként semlegesítettek (Centeno

és Silva 1998), "szaktudás" (Fischer 1990), "technokrata mentalitás" (Putnam 1977) vagy "technikai kérdések" (Baylis 1974). Más szóval, technokrata lehet egy adott területen, beleértve a társadalomtudományokat és a jogot is, bárki, amennyiben hatalmát a technikai know-how-val legitimálja (Konrád és Szelényi 1979; King és Szelényi 2004). A technokraták és a politika bürokratáinak kapcsolata lehet "függő" (Xu 2001) vagy "klientelista" (Shih 2008), bár a technokraták szakértői tudásuknak köszönhetően bizonyos fokú autonómiát is megőrizhetnek. Ezt az autonómiát nevezhetjük a technokraták "technokratikus autonómiájának", az "állami autonómia" mintájára, ami azt jelzi, hogy a bürokraták képesek más érdekcsoportoktól viszonylag függetlenül politikát vagy döntéseket hozni. A technokraták képesek szakmai döntéseket hozni a nem műszaki személyzettől függetlenül, szakértői tudásuk miatt. Sajnos a technokrata autonómia mérésére szolgáló megbízható módszerek hiánya, valamint a fogalmi tisztázatlanság eddig meglehetősen megnehezítette a technokrácia értékelését.

A technokratákat meg kell különböztetni a humanista értelmiségiektől is. Ahogy Gouldner (1979) megjegyzi, az értelmiségnek két ideális típusa van: a műszaki értelmiség és a humanista értelmiség. Mindkettő osztozik a "kritikai diskurzus kultúrájában" (CCD) - a mélyreható

a diskurzus közös ideológiájának szerkezete, amely egy "beszédközösséget" alkot.

Másrészt az értelmiség intellektuális érdekei alapvetően "technikaiak", míg a humanista értelmiségiek érdekei elsősorban "kritikaiak, emancipációsak, hermeneutikaiak és ezért gyakran politikaiak" (Gouldner 1979). Más szóval, a humanista értelmiségiek

legitimitása mindenekelőtt az általuk létrehozott eszméből vagy jelentésből fakad. Az eszme vagy jelentés értékmentesnek van felfogva: bármilyen eszme lehet, és az egyes eszmék (pl. szocializmuspártiság vagy szocializmusellenesség) önmagukban nem határozzák meg a technokratákat vagy a humanista értelmiségieket.

értelmiségiek. Ahogy Ivan Szelenyi és Lawrence King helyesen mutatott rá, "a technokraták, különösen a poszt-sztálini korszakban, sokkal közelebb állnak a hatalomhoz, mint a humanista értelmiség, sőt a késői államszocializmus uralkodóházának domináns frakciójának tekinthetők" (King és Szelenyi 2004: 91).

Végül, amit a legfontosabb szem előtt tartani, de gyakran elfelejtik, hogy a technokrata/technokrácia fogalmak "ideáltípusok". Míg egy tipikus bürokrata "vörös", és egy

a tipikus technokrata "szakértő", mindig vannak olyan hivatalban lévők, akik egyszerre vörösek és szakértők. A Kína-tanulmányokban sajnos a technokraták és a humanisták viszonya

értelmiségiek ritkán kerülnek szóba. Egyes tudósok érveivel ellentétben (Pye 1981)

nem minden kínai káder politikailag racionális, sőt, egyesek inkább úgy

tekinthetők, mint

a "kritikai diskurzusok kultúrájával" átítatott idealisták. Két figyelemre méltó példa erre Hu Yaobang és Zhao Ziyang, a KKP korábbi főtitkárai, akiket az 1980-as évek végén liberalizmuspárti álláspontjuk miatt menesztettek. Valójában, ahogy Weber megjegyzi, a "politikáért" élő bürokraták jelentősen különböznek azoktól, akik "nem a politikáért" élnek.

Az a bürokrata, aki "a politikáért" él, a politikát teszi az életévé, mert "vagy élvezi". az általa gyakorolt hatalom pusztá birtoklása, vagy pedig belső egyensúlyát és önérzetét táplálja az a tudat, hogy életének egy "ügy" szolgálatában van értelme"; míg az a bürokrata, "aki arra törekszik, hogy a politikát állandó jövedelemforrássá tegye, a politikából mint hivatásból él" (Weber 1994). Weber elképzelése a felelősség etikájáról (*Verantwortungsethik*) éppúgy alkalmazható a tudósokra, mint a politikusokra, különösen egy olyan tudós, aki vitatja a politikus végső céljait (Goulding 1999).

"Frakcionizmus" és "informális politika

A "bürokrata-technokrata-humanista értelmiségi" séma csak egy bizonyos káder mentalitásbeli helyzetét határozza meg, de ez nem elég. Egy káder politikai és politikai preferenciája nem csak szakmai tudásában rejlik, hanem "formális intézményi pozícióján" és "informális intézményi pozícióján" is múlik.

Az előbbi arra az osztályra utal, ahol egy káder dolgozik, valamint a beosztására, míg az utóbbival a "frakciózás" és az "informális politika" tanulmányai foglalkoznak.

Ironikus módon a "frakciópolitika" és az "informális politika" eredeti kialakulása két egymással versengő elképzelés volt. A frakcionalizmus vagy frakciópolitika Andrew Nathan (1973) úttörő cikkének köszönhetően vált az egyik legbefolyásosabb elméletté a kínai uralkodó osztályról és a csúcspolitikáról. Nathan és követői számára a frakciópolitika a következő

kölcsönösen előnyös, kliensi kapcsolatokon alapuló hálózatra épül, amelynek célja a mecénás hatalmának és a kliensek érdekeinek fenntartása és bővítése. Ezért a frakcionizmus lényege, bármilyen formában is jelenjen meg, a patrónus-kliens kapcsolat vagy klientelizmus (Shih 2008). Ezzel szemben Tsou Tang és Lowell Dittmer inkább az "informális" kifejezést használja.

politika", amely kifejezés szerintük sok más személyközi kapcsolatot, például iskolai és családi kapcsolatokat is magában foglal (Dittmer 1995; Tsou 1995). Bár Andrew Nathan az "informális politika" helyett a frakcionálási modellhez ragaszkodott (Nathan és Tsai 1995), a különbségek nem jelentősek. A frakciós politika alapja a *guanxi* vagy személyes, személyes "kapcsolatok" (Nathan 1973) révén kialakuló klientelista kapcsolatok. Az ügyfélkapcsolat végül is személyes kapcsolat.

Ennél is fontosabb, hogy a frakcionizmus és az informális politika mindkét rendszere elutasítja a totalitárius paradigmát, mint például a Mao in command, amely korábban népszerű volt a

a kínai uralkodó osztály és a felső elit politikájának elemzői (Lieberthal és Oksenberg 1988). A frakcionizmus elméletével dolgozók számára a frakció a kínai politikai harc kiszámíthatatlansága miatt válik létfontosságú egységgé a csúcspolitikában (Pye 1981).

Még a legerősebb ember sem tudja teljesen uralni az egész pártot (Shih és Shan et al. 2010). Ezért a politikai érdekeik érvényesítése és a túlélés érdekében az uralkodó osztályon belüli csúcskádereknek különböző "frakciókat" kell létrehozniuk. A tudósok több különböző

frakciókat empirikus elemzésükben. Andrew Nathan (1973) például a "Linbiao klánt" és a "Négyek bandáját" azonosította, mint a fő frakciókat a kultúra során.

Tsou Tang különbséget tett "konzervatívok" és "reformerek" között a Tiananmen-mozgalom előtti és utáni kínai politika elemzésében (Tsou 1999).

A kínai uralkodó elitről szóló tanulmányok közül különösen érdemes megemlíteni Victor Shih könyvét a kínai pénzügyi ipar politikai döntéshozataláról (Shih 2008a).

a technokraták mint frakció, azaz a technokrata frakció, és mint a generalista frakció versenytársa. Az előbbi a gazdasági felsővezetőkől áll, egy szűk körre alapozott kölcsönös magánhálózat. Az utóbbit a politikai csúcshivatalnokok képviselik, akik a

állami szervek, és őket követi a közös káderek tömege. Shih érvelése szerint e két frakció közötti játszmák azok, amelyek az infláció és az ineffektivitás állandó ördögi körét hozzák létre (Shih 2008 a). bár ezt a könyvet széles körben dicsérik (Tsai 2008; Yang 2009), komoly hiba van abban, hogy a technokratát egyetlen frakcióként fogalmazza meg. A

köztudott, hogy a technokraták nemcsak a pártállam magasabb szintjein, hanem a helyi szintű apparátusban is jelen vannak (Chen 1998). A központi és a helyi hatóságok közötti harcot nem lehet két frakció közötti játszmává egyszerűsíteni. Ráadásul a technokraták frakcióként való felfogása azon a feltételezésen alapul, hogy a technokratákat a technokrata affinitás és hajlam köti össze. A technokrata szaktudást azonban, mint már említettük, a viszonylagos autonómia jellemzi, és ezért elképzelhetetlen, hogy a technokrata affinitásból és hajlamból jelentős, kölcsönös hálózat alakuljon ki. Ugyanilyen valószínűtlen az az elképzelés is, hogy egy nagy frakció a hasonló iskolai végzettségen, iskolai végzettségen vagy munkatapasztalaton alapulna az azonos munkaegységekben.

Ez nem a frakciók létezésének tagadása, hanem egyszerűen a technokraták frakcióként való jellemzését kérdőjelezi meg. Minden bizonnyal lehetséges, hogy az egyes frakciók bürokratákból és technokratákból egyaránt állnak. Ahogy Andrew

Nathan a kínai frakcionizmusról szóló munkája is mutatja.

demonstrálja, hogy egy frakció kelt ki az alacsonyabb rangú káderek magasabb pozíciókba való előmenetelével együtt. A magasabb beosztású tisztviselők kézzel választják ki utódaikat, tanoncaikat és ügyfeleiket az alacsonyabb beosztású bürokraták, valamint az alacsonyabb technokraták közül, és a hatalom fenntartása addig folytatódik, amíg a frakció virágzik (Nathan 1973: 43). Ennek során egy technokrata úgy nőhet fel bürokratává, hogy nem hagyja el a frakcióját, ezt a folyamatot nevezhetjük politizálásnak.

Az 1970-es évektől az 1990-es évek közepéig az informális politika és a frakcionizmus modelljei uralták a kínai felső elit politikájáról szóló tanulmányokat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a modellek vitathatatlanok és vitathatatlanok voltak. Valójában számos tudós inkább a különböző politikai csoportok szervezeti alapjaira hívta fel a figyelmet (Lampton 1987; Lieberthal és Oksenberg 1988; Lieberthal és Lampton 1992; Shirk 1993). Különösen Hu Jintao 2002-es trónra lépése után a frakciópolitika nagymértékben átalakult, és "intézményi kontextusba ágyazódott" (Li 2008; Kou és Zang 2013). A növekvő

a "formális politika" jelentőségét elsősorban a kínai új vezetők karizmájának csökkenése és a politikai intézményesülés folyamatban lévő folyamatai eredményezték. A formalizált szabályok és normák egyre fontosabb szerepet játszottak az elit be- és kilépésében, valamint a döntéshozatalban.

Változások az előléptetési szokásokban

A Kínával foglalkozó politológusok és szociológusok számára a tisztviselők karrierösztönzése vagy a politikai jelenségek magyarázatát szolgáló változó, vagy maga a magyarázandó jelenség. Független változóként az egyik legprovokatívabb érv James Kai-sing Kung és Shuo Chen kutatásából származik, amely a karrierösztönzés és a politikai radikalizmus közötti kapcsolatot vizsgálta az 1959 és 1961 közötti kínai nagy ugrási éhínség idején (Kung és Chen 2011). A tartományok közötti eltérő radikalizmus magyarázataként azzal érvelnek, hogy az erősebb karrierösztönzőkkel rendelkező tartományi vezetők (a KKP Központi Bizottságának alternatív tagjai) nagyobb valószínűséggel voltak politikailag radikálisak, mint a kevésbé előléptetésre motivált káderek, például a KKP Központi Bizottságának teljes jogú tagjai. Bár nem vitatják a személyes sajátosságok szerepét, ezt a széles körben idézett állítást sokan megkérdőjelezték. Dali Yang, Huayu Xu és Ren Tao például megkérdőjelezi Kuang és Chen alapfeltevéseinek érvényességét és adathalmazuk hitelességét. Alternatív magyarázatot javasolnak, miszerint a tartományi vezetők Mao iránti politikai lojalitása a létfontosságú tényező (Yang és Xu et al. 2014).

A Nagy Ugrás Éhínség nem az egyetlen rejtély, amelyet a kutatók a karrierösztönzők szemszögéből próbálnak megoldani. Liu Mingxing és kollégái például Zhejiang tartomány megyei szintű adatainak felhasználásával azt állítják, hogy a helyi káderek azokon a területeken, ahol a Népi Felszabadítási Hadsereg hatalomra kerülése előtt létrehozott saját gerillák katonai erői nagyobb valószínűséggel védik és támogatják az informális gazdaságot mind a maoista időkben, mind pedig a reformfület, mivel frakciójuk gyenge volt a felsőbb hatóságokkal, és úgy vélték, hogy előléptetésük korlátozott (Liu és Zhang et al. 2013).

Amikor a karrierösztönzők vagy az előléptetési minták függő változókká válnak, a tudósok a "*guanxi*" vagy a "frakció" perspektívájából keresik a választ, különösen a maoista korszakra vonatkozóan (Nathan 1973; Walder 1988; Huang 2006; Shih és Shan et al. 2010). A felemelkedés

piacgazdaság azonban egy új rejtélyt vet fel: vajon a káderek gazdasági

teljesítménye jelentős hatással lesz-e előléptetésükre, miután az ország belép az új rendszerbe?

a "gazdasági építkezés elsőbbséget élvez" (*yi jingji fazhan wei zhongxin*)?

Ha a Kung és Chen (2011) fent említett cikkében állított karrierösztönzés ereje olyan hatékony a reformkorszakokban, mint ahogy azt a szerzők sugallják, a tartományok

a KKP Központi Bizottságának alternatív tagjai által gyorsabb GDP-növekedést kell elérni. Ez azonban még mindig egy átfogó érv, amint azt a promóció és a gazdasági növekedés közötti kapcsolatról folyó vita is mutatja. Egyes kutatók úgy vélik, hogy összefüggés van a gazdasági teljesítmény és az előléptetés valószínűsége között. Bo Zhiyue (1996; 2002) például a kínai tartományi vezetők 1949-1994 közötti mobilitására vonatkozó adatsor felhasználásával megállapítja, hogy minél több adót fizet be egy tartomány a központnak, a tartományi vezető az adott tartományban nagyobb valószínűséggel kerül előléptetésre. Korábbi kutatásai és kollégái (Chen és Li et al. 2005; Li és Zhou 2005) alapján Zhou (2007) még a "tournament promotion model" kifejezést is kölcsönözte a helyi káderek ösztönző mechanizmusának leírására. Számos más, a tartományi vezetők, egyes tudósok a modell alkalmazása mellett érvelnek még alacsonyabb közigazgatási rangsorok esetében is (Ho 1995; Edin 1998; Xu és Li et al. 2007; Wang és Zhang et al. 2011). Guo (2007) például azt sugallja, hogy a bevételek növekedése növeli a megyei főigazgatók előléptetésének valószínűségét, kivéve az újonnan beiktatott vagy kisebbségi nemzetiségű főigazgatók.

Több tudós azonban kételkedik ebben a teljesítmény és a promóció kapcsolatában. Sheng (2007, 2009) megjegyzi, hogy a tartományi gazdasági erőforrások és a teljesítmény nincs

jelentős hatással a

a káderek előléptetése vagy egy település reprezentativitása a Központi Bizottságban a KKP. Az önkormányzati és megyei szintek tekintetében Landry (Landry 2002) és Mei (2006) szintén azt mutatják, hogy nincs nyilvánvaló összefüggés az előléptetés és a gazdasági teljesítmény (egy főre jutó GDP) között. Tao Ran és munkatársai (Tao et al. 2010) még szkeptikusabbak a teljesítmény-előmenetel kapcsolatával kapcsolatban, azt állítva, hogy ez csak egy országos értékelési rendszer illúziója, amely a politikai előléptetést a gazdasági növekedéshez vagy bármely fontosabb gazdasági mutatóhoz köti alulról a tartományoktól a központi kormányzatig. Bizonyára lehet azzal érvelni, hogy a GDP átlagos növekedésével mért gazdasági teljesítmény önmagában nem elégséges feltétele az előléptetésnek, míg a gazdasági teljesítmény helyett a frakcióidentitás és a frakciókapcsolatok jelentősebb tényezőt jelentenek a tartományi vezetők toborzásában és előléptetésében. A tartományi vezetők kvantitatív értékelését csak 2006-ban alakították ki, és ez több társadalmi-politikai és gazdasági mutatók. Adatállományukban nincs olyan empirikus bizonyíték - állítják továbbá -, amely alátámasztaná a GDP-növekedés és a GDP növekedése közötti pozitív kapcsolatot.

a tartományi káderek előléptetését, nem beszélve arról, hogy a tartományi kormányoknak sokkal kevesebb hatalmuk van a helyi gazdasági növekedésbe való beavatkozásra, mint a megyei kormányoknak (Tao et al. 2010). Továbbá, a tartományi újságok tartalomelemzésén keresztül

2000 és 2004 között, Victor Shih (2008b) arra a következtetésre jut, hogy a "hányingerkeltő" megnyilvánulások a

a frakciótagok hűsége a pártfogókhoz az előléptetés radarjaként működik. Shih nem foglalkozik közvetlenül az előléptetéssel, de kutatásai rámutatnak a felfelé irányuló mobilitás egy alternatív útjára.

Összefoglalhatunk tehát két egymással versengő modellt, amelyek nagymértékben párhuzamosnak tekinthetők a fent említett "vörös" és "szakértő" közötti vitával: a pártfogó-ügyfél kapcsolatokon vagy a gazdasági teljesítményen alapuló előléptetés. Ezek a modellek nem lépnek túl, de előrevetítik a szovjet államok politikájáról szóló általános szakirodalom két másik fő modelljét, nevezetesen a patrónus-kliens modellt és a racionális-technikai modellt.

modell (Stewart et al. 1972).

Érdemes megjegyezni, hogy a két modell a kínai tudományosságban nem zárja ki egymást. Valójában sok tudós igyekezett egyensúlyt teremteni. Choi például azt találta, hogy a frakciókötődések és a jó gazdasági teljesítmény növelte a tartományi párttitkárok előléptetési esélyeit, míg a tartományi kormányzók előléptetésében csak a gazdasági teljesítmény számított. A szerző azt állítja, hogy a jó teljesítmény még a frakciótagok esetében is szükséges feltétele volt az előléptetésnek (Choi 2012). Egy másik példa a "félhivatalnokokról", vagyis az óriásvállalatok vezetőiről szóló tanulmány.

állami tulajdonú vállalatok (SOE-k) (Yu 2010).¹ A kutatók úgy találják, hogy a gazdasági teljesítmény és a politikai kapcsolatok egymást kiegészítve működnek a mega állami vállalatok mágnásainak politikai támogatásában (Yang és Wang et al. 2013). Még a teljesítménymodell hívei sem mennek olyan messzire, hogy tagadják a politikai kapcsolatok szerepét. Például Bo (2004) és Zhou (2007) is elismeri, hogy a központi pártállami szervezeti egységekben vagy szervezetekben szerzett munkatapasztalat előnyt jelent a tartományokban történő előléptetéshez. Ahogy Zhao és Zhou (2004) megállapítja, az előléptetések mintái mind az intézményi állandóság, mind a feltörekvő piaci erők hatását tükrözik.

Mindazonáltal a teljesítmény vs. mecénások vitája mindeddig nem vezetett a téma világos megértéséhez. Még mindig legalább négy elméleti és a megoldandó módszertani kérdések. Először is, a legvitatottabb probléma az, hogy hogyan mérhető a pártfogás vagy a frakciókötődés, valamint számos más, a promócióban mérhetetlen társadalmi-politikai változó. Ami még rosszabb, hogy a tökéletlen, de legalábbis ártalmatlan mutatókhoz képest egyes plauzibilis mérések (pl. közös regionális származás, közös munkatapasztalat, egyetemi alma mater) kemény inkorrekttséget okozhatnak. Másodsor, az endogenitási probléma számos magyarázó törekvést előrevetíthet. Amint arra általában rámutatnak, az erősebb mecénási háttérrel vagy jobb előléptetési potenciállal rendelkező káderek

nagyobb valószínűséggel kapnak előnyösebb pozíciót egy gazdaságilag jobb helyen, ami viszont a következő előléptetéshez új lendületet ad (Kung és Chen 2011);

Lin 2010). Ha az endogenitás problémáját nem kezelik megfelelően, a kutatás nem maradhat a

a leíró szintre, de túlnyomórészt megbízhatatlan bizonyítékokon alapuló ok-okozati magyarázattá válik. Harmadszor, amit a gazdasági teljesítmény kritériumaként

kezelnek a meglévő

az irodalom rendkívül változatos. Egyes gazdasági mutatók a modellekben mutatják a

jelentőségét, míg mások nem (Yang és Wang et al. 2013). A kutatók számára néha

nehéz bizonyos mutatókat felvenni. Végül, a káderek körében a gazdasági adatok

meghamisításának közös gyakorlata hatalmas probléma. Ahogy Li és Cheng (2012)

rámutat, a gazdasági mutatókkal való visszaélés a teljesítményhamisítás révén komoly

problémákat okozott a promóciós modellek értékelésében.

A káderek előléptetésével kapcsolatos tanulmányok bizonyára nem korlátozódnak a teljesítmény-

patrónusi vita. Szociológiai szempontból az előléptetési minták szintén a státusz

elérésének vagy az elit mobilitásának jelenségéhez tartoznak, és így összefüggnek

azzal a kérdéssel, hogy "kik lehetnek káderek". Emellett számos kutató feltárt számos

kritikus előléptetési mechanizmust, amelyek az 1980-as években kezdtek kialakulni, és

a politikai elit előléptetésének és nyugdíjazásának szabályozására szolgáltak, beleértve

a korhatárokat, a határidőket és a cikluskorlátokat.

integritás, több munkatapasztalat a ranglétra-előmenetel előtt, valamint a fokozatos előléptetés, a gyorsított életkori dilemma (Bo 2004; Kou 2010; Kou és Tsai 2014).

Ezekon a tanulmányokon keresztül nemcsak a felsővezetők demográfiai és szociálpolitikai jellemzőiről tudunk meg sokkal többet, hanem sikerült feltörni a fekete dobozát is a kínai pártállam különböző szintű politikai döntéshozatalát.

Megjegyzések

1. Az állami vállalatok felső vezetői sokkal kevésbé kutatottak, mint a párt- és kormányzati szervek tisztviselői, de az előbbiek valójában a kádercsoport szerves részét képezik, függetlenül a nomenklatura rendszerétől vagy a Központi Bizottságban betöltött létfontosságú arányuktól. Amint arra egy informatív cikk rámutat, a párt ellenőrzi az említett óriás állami vállalatok vezérigazgatóinak és elnökeinek kinevezését, és olyan káderátadási rendszert irányít, amelyben a politikai tisztségek rotálódhatnak az állami vállalatok vezetésébe (Brødsgaard, 2012). Az állami tulajdonú vállalatok vezetésével kapcsolatos politikai és szociológiai kutatások meglehetősen elmaradottak a pártkormányzati szervek kádereit vizsgáló tanulmányokhoz képest.

Hivatkozások

Andreas, J. (2009), *A vörös mérnökök felemelkedése: The Cultural Revolution and the Origins of China's New Class*, Kalifornia: Stanford University Press.

Baylis, T. (1974), *A műszaki értelmiség és a keletnémet elit: Legitimacy and Social Change in Mature Communism*, Berkeley: University of California Press.

Bo, Z. (1996), "Gazdasági teljesítmény és politikai mobilitás: *Journal of Contemporary China*, **5** (12), 135-54.

Bo, Z. (2002), *Kínai tartományi vezetők: New York: Gazdasági teljesítmény és politikai mobilitás 1949 óta: Sharpe*.

Bo, Z. (2004), "Az elitmenedzsment intézményesülése Kínában", in B. Naughton és D. Yang (szerk.), *Holding China Together: Diversity and National Integration in the Post-Deng Era*, Cambridge: Cambridge University Press.

Centeno, M. Á. és P. Silva (1998), *The Politics of Expertise in Latin America*, New York: Palgrave Macmillan.

Chen, Y. és H. Li, et al. (2005), "Relative performance evaluation and the turnover of provincial leaders in China", *Economics Letters*, **3** (88), 421-25.

Cheng, L. és L. White (1988), "A Kínai Kommunista Párt tizenharmadik központi bizottsága: A mozgósítóktól a vezetőkig", *Asian Survey*, **4** (28), 371-99.

-
- Chiu, K. és J. Zhang (2006), "Jingying xunhuan huo zaisheng?" (Elitcirkuláció vagy reprodukció? A KKP technokratáinak tendenciái a 12. pártkongresszus óta), *Zhongguo dalu yanjiu* (Mainland China Studies), **2** (49), 35-40.
- Dittmer, L. (1995), "Chinese informal politics", *The China Journal*, **34**, 1-34.
- Edin, M. (1998), "Miért támogatják a kínai helyi káderek a növekedést? Intézményi a helyi káderek ösztönzői és korlátai", *NUPI Forum for Development Studies*, **1**, 97-128.
- Fischer, F. (1990), *Technokrácia és a szakértelem politikája*, Newbury Park, Kalifornia: Sage Publications.
- Goulding, J. A. (1999), *Theorizing against Politics: Rethinking Max Weber and the Purpose of Political Theory*, Doktori disszertációk az UMass Amherst számára.
- Gouldner, A. (1979), *The Future of Intellectuals and the Rise of the New Class*, London: Macmillan.
- Guo, G. (2007), "Retrospective economic accountability under authoritarianism evidence from China", *Political Research Quarterly*, **3** (60), 378-90.
- Hairen, Z. (2002), "Egy miniszterelnök valódi hatalommal?", *Chinese Law and Government*, **2** (35), 66-90.

-
- Harding, H. (1984), "A kínai politika tanulmányozása: Toward a third generation of scholarship", *World Politics*, **2** (36), 284-307.
- Ho, S. P. (1995), "Vidéki nem mezőgazdasági fejlődés a reform utáni Kínában: *Csendes-óceáni Ügyek*, **3** (68), 360-91.
- Kau, Y. (1969), "A városi bürokratikus elit a kommunista Kínában: A. D. Barnett (szerk.), *Chinese Communist Politics in Action*, Seattle: *Chinese Communist Politics in Action*, Seattle, 1949-65: University of Washington Press.
- King, L. P. és Szelényi I. (2004), *Az új osztály elméletei: Intellektuálisok és a hatalom*, Twin Cities: University Of Minnesota Press.
- Konrád, G. és Szelenyi I. (1979), *Az értelmiségiek az osztályhatalom felé vezető úton*, New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Kou, C. (2002), "Zhongguo jingying zhengzhi de yanjiu tujing yu fazhan" (A kínai elitpolitika kutatási módszerei és fejlődése), *Zhongguo da lu yan jiu* (Mainland China Studies), **3** (6), 23-28.
- Kou, C. és X. Zang (2013), *Choosing China's Leaders*, London: Routledge.
- Kuhn, R. L. (2004), *Az ember, aki megváltoztatta Kínát: The Life and Legacy of Jiang Zemin*, New York: New York: Crown Publishers New York.

-
- Kung, J. K. és S. Chen (2011), "A nomenklatura tragédiája: Career incentives and political radicalism during China's great leap famine", *American Political Science Review*, **1** (105), 27-45.
- Lampton, D. M. (1987), *Policy Implementation in Post-Mao China*, Berkeley: University of California Press.
- Landry, P. F. (2002), "Performance, markets, and the political fate of the Chinese polgármesterek", az Amerikai Politikatudományi Társaság éves ülésén, Bostonban bemutatott előadás.
- Lee, H. Y. (1991), *From Revolutionary Cadres to Party Technocrats in Socialist China*, Berkeley: University of California Press.
- Li, C. (2008), *Kína változó politikai tájképe*: Washington DC: Brookings Institution Press.
- Li, C. és L. White (1998), "A Kínai Kommunista Párt tizenötödik központi bizottsága: Teljes körű technokrata vezetés, részleges ellenőrzés Jiang Zemin által", *Asian Survey*, **3** (38), 231-64.
- Li, J. és J. Cheng (2012), "Cadre performance appraisal and fabrication of economic achievement in Chinese officialdom", in J. Cheng (szerk.) *China: A New Stage of*

Development for an Emerging Superpower, Hongkong: City University of Hong

Kong Press: City University of Hong Kong Press.

Lieberthal, K. (2010), "Reflections on the evolution of the China field in political science", in A. Carlson, M. E. Gallagher, K. Lieberthal és M. Manion (szerk.), *Contemporary Chinese Politics: Új források, módszerek és terepstratégiák*, Cambridge: Cambridge University Press.

Lieberthal, K. és D. M. Lampton (1992), *Bureaucracy, Politics, and Decision Making in Post-Mao China*, Berkeley: University of California Press.

Lieberthal, K. és M. Oksenberg (1988), *Policy Making in China Leaders, Structures, and Processes*, Princeton: Princeton University Press.

Liu, M. és D. Zhang, et al. (2013), "Difang zhengfu de fei zhengshi quanli jiegou jiqi jingji yingxiang" (Informális hatalmi struktúra és a helyi önkormányzatok gazdaságpolitikája Kínában), *Szociológiai Tanulmányok*, **5**, 26-52.

Madsen, R. (1993), "The Academic China specialists", in D. L. Shambaugh (szerk.), *Amerikai tanulmányok a kortárs Kínáról*, New York: M. E. Sharpe.

Manion, M. (2009). "Hogyan értékeljük a falusi választásokat Kínában", *Journal of*

Kortárs Kína, **18** (60), 379-83.

Mei, C. (2006), "Előléptetés: University of Maryland, Department of Government and Politics, University of Maryland.

Mills, W. (1983), "Generációváltás Kínában", *Problems of Communism*, **6** (32), 16-35.

Nathan, A. J. (1973), "A KKP politikájának frakcionálási modellje", *China Quarterly*, **53**, 34- 66.

Nathan, A. J. és K. S. Tsai (1995), "Frakcionalizmus: A new institutionalist restatement", *The China Journal*, **34**, 157-92.

Nee, V. és Y. Cao (2002), "Posztszocialista egyenlőtlenségek: *Research in Social Stratification and Mobility*, **19**, 3-39.

Ni, X. és C. Yuan (2011), "A dualizmustól a sokszínűségig: *Journal of Sun Yat-sen University*, **51** (6), 126-36.

O'Brien, K. J. és L. Li (2000), "A "demokrácia" befogadása egy egypárti államban: Introducing village elections in China", *China Quarterly*, **162**, 465-489.

Oi, J. C. és S. Rozelle (2000), "Választások és hatalom: A döntéshozatal helye a kínai falvakban", *China Quarterly*, **162**, 513-39.

-
- Putnam, R. D. (1977), "Az elit átalakulása a fejlett ipari társadalmakban",
Comparative Political Studies, **3** (10), 383-412.
- Pye, L. (1981), *The Dynamics of Chinese Politics*, Cambridge, Oelgeschlager, Gunn & Hain.
- Scalapino, R. és G. Bennett, et al. (1972), *Elitek a Kínai Népköztársaságban*,
Seattle: University of Washington Press.
- Shan, Wei. (2008), "Meiguo xuejie dui Zhongguo zhengzhi jingying de yanjiu" (A kínai politikai elit tanulmányozása Amerikában: *Zhejiang shehui kexue* (Zhejiang Social Sciences), **5**, 13-21.
- Sheng, Y. (2007), "A tartományi jelenlét meghatározó tényezői a KKP Központi Bizottságaiban, 1978-2002: *Journal of Contemporary China*, **16** (51), 215-37.
- Sheng, Y. (2009), "Karrierösztönzők és politikai ellenőrzés a tekintélyelvűség alatt: Explaining the political fortunes of subnational leaders in China", Working Paper.
- Shih, V. C. (2008a), *Factions and Finance in China*: New York: *Elitkonfliktus és infláció*: Cambridge University Press.
- Shih, V. C. (2008b), ""Undorító" hűségnyilvánítások: *The Journal of Politics*, **4** (70), 1177-92.

Shih, V. és W. Shan, et al. (2010), "Gauging the elite political equilibrium in the CCP:

A quantitative approach using biographical data", *China Quarterly*, **201**, 79-103.

Shirk, S. L. (1993), *The Political Logic of Economic Reform in China*, Berkeley:

University of California Press.

Stewart, P. D. és R. L. Arnett, et al. (1972), "Political mobility and the Soviet political

process: A partial test of two models", *The American Political Science Review*, **4**

(66), 1269-90.

Szelenyi, I. (2002), "A szocializmus társadalomtörténetének vázlata, avagy egy

önkritika önkritikájának önkritikája", *Research in Social Stratification and*

Mobility, **19**, 41-67.

Tao, R. és F. Su, et al. (2010), "Jingji zengzhang neng dailai jinsheng ma? (Can

economic growth bring about promotion?), *Guanli shijie* (Management World),

12, 13-26.

Tsai, K. S. (2008), "Frakciók és pénzügyek Kínában: Az elitkonfliktus és az infláció",

Comparative Politics, **4**, 851-52.

Tsou, T. (1999), *A kulturális forradalom és a Mao utáni reformok: A*

Historical Perspective, Chicago: University of Chicago Press.

Unger, J. (2002), *A kínai politika természete: Maótól Jiangig*, New York: M. E. Sharpe.

-
- Vogel, E. F. (2011), *Deng Xiaoping and the Transformation of China*, Cambridge: Harvard University Press.
- Walder, A. G. és B. Li, et al. (2000), "Politika és életésélyek egy államszocialista rendszerben: Dual career paths into the urban Chinese elite, 1949 to 1996", *American Sociological Review*, **65**, 191-209.
- Wang, X. és L. Zhang, et al. (2011, "Xiaqu jingji zengzhang jixiao yu shengzhang shengwei shuji jinsheng" (Gazdasági növekedési eredmények és a tartományi kormányzók és pártfőnökök előléptetése), *Jingji shehui tizhi bijiao* (Comparative Studies of Economic and Social Institutions), **1** (12), 110-22.
- Weber, M. (1994), "The profession and vocation of politics", in P. Lassman és R. Speirs (szerk.), *Weber: Political Writings*, Cambridge: Weber: *Politikai írások*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Xu, X. (2001), "Hou Mao shidai de jingying zhuanhuan yu yifuxing jishu guanliao de xingqi" (Az elit átalakulása és a független technokraták felemelkedése a Mao utáni korszakban), *Zhanlue yu guanli* (Strategy and Management), **6**, 65-76.
- Xu, X. és X. Li, et al. (2007), "Quyu yiti hua, jingji zengzhang yu zhengzhi jinsheng" (Regionális integráció, gazdasági növekedés és politikai támogatás) *Jingji xue* (Közgazdaságtan), **4**, 1075-96.

-
- Yang, D. L. (2009), "A frakciók és a pénzügyek Kínában: Az elitkonfliktus és az infláció", *Developing Economies*, **3** (47), 367-69.
- Yang, D. L. és H. Xu, et al. (2014), "A nomenklatura tragédiája? Karrierösztönzők, politikai lojalitás és politikai radikalizmus a kínai Nagy Ugrás Előre alatt", *Journal of Contemporary China*, **23**, 1-20.
- Yu, Y. (2010), "Cong jingying guojia hua dao guojia jingying hua" (From elite az államosításról a nemzeti elitizmusra: a KNK kádertoborzási rendszerének történelmi áttekintése), *Shehui* (Chinese Journal of Sociology), **6** (30), 41-64.
- Zang, X. (2001), "Egyetemi képzés, pártvezetői rang és az elit toborzása Kínában", *Social Science Research*, **1** (30), 62-75.
- Zang, X. (2013), *Elite Dualism and Leadership Selection in China*, London: Routledge.
- Zhao, W. és X. Zhou (2004), "Kínai szervezetek az átalakulásban: *Szervezettudomány*, **2** (15), 186-199.
- Zhao, Z. (2009), *Az állam foglya: Zhao Ziyang miniszterelnök titkos naplója*, New York: Simon and Schuster.
- Zhou, L. (2007), "A kínai helyi tisztviselők kormányzása: *Gazdasági Kutatási Közlöny*, **7**, 36-50.

Zhou, X. (2000), "Gazdasági átalakulás és jövedelmi egyenlőtlenségek a városi Kínában:

Evidence from panel data", *American Journal of Sociology*, **4** (105), 1135-174.